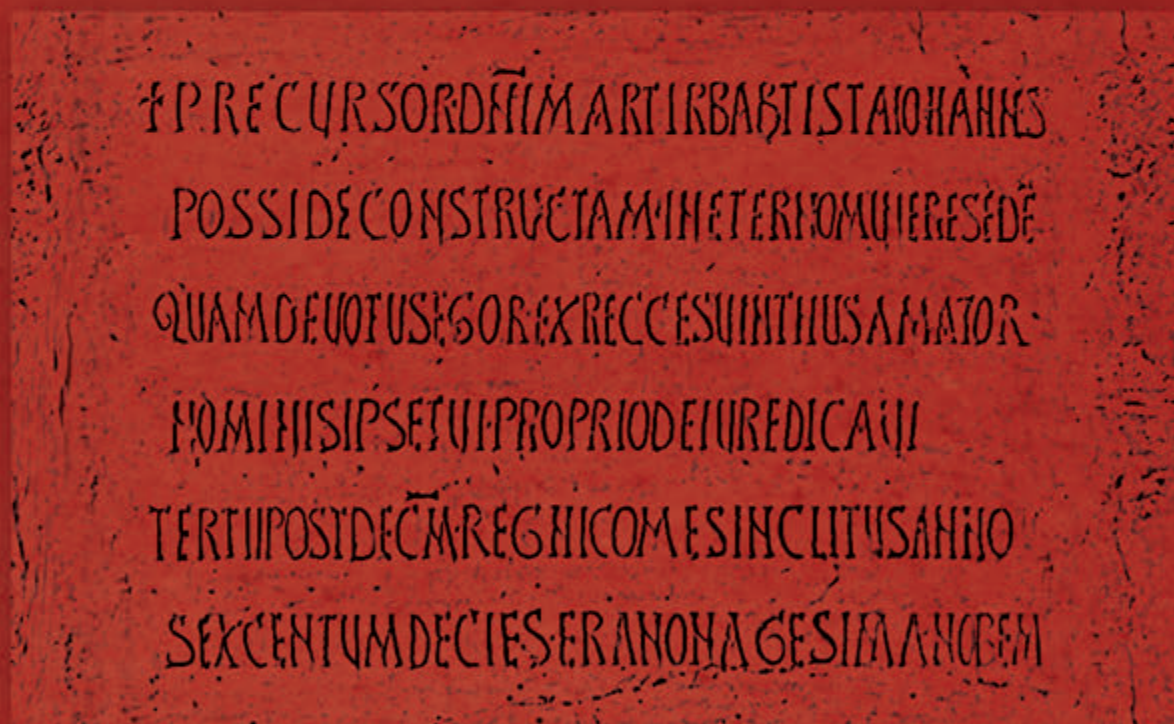

Bárány István – Bolonyai Gábor – Ferenczi Attila – Vér Ádám

STUDIA CLASSICA

TANULMÁNYOK AZ EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
ÓKORTUDOMÁNYI INTÉZETÉBŐL

ELTE EÖTVÖS KIADÓ
EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM

STUDIA CLASSICA

TANULMÁNYOK AZ EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
ÓKORTUDOMÁNYI INTÉZETÉBŐL

Antiqua et Orientalia 4

Monographs of the Institute of Ancient Studies, Faculty of Humanities,
Eötvös Loránd University, Budapest

STUDIA CLASSICA

TANULMÁNYOK AZ EÖTVÖS LORÁND
TUDOMÁNYEGYETEM ÓKORTUDOMÁNYI INTÉZETÉBŐL

Szerkesztette:

Bárány István – Bolonyai Gábor – Ferenczi Attila – Vér Ádám

© Szerzők, 2015

© Szerkesztők, 2015

ISBN 978 963 284 632 3

ISSN 2063 1634

www.eotvoskiado.hu

Felelős kiadó: az ELTE Bölcsészettudományi Kar dékánja
Felelős szerkesztő: Pál Dániel Levente
Kiadói szerkesztő: Gaborják Ádám
Tipográfia: Anders Tibor
Borítóterv: Csele Kmotrik Ildikó
Nyomda: Multiszolg Bt.

TARTALOM

Az epikus prooimion változásai az évszázadok folyamán	7
<i>Ritoók Zsigmond</i>	

GÖRÖG IRODALOM

Tyndareós és Orestés vitája (Euripidész, Orestés 456–629).....	35
<i>Bolonyai Gábor</i>	
Plutarchos vegetarianizmusa: közös hagyomány és egyéni érzékenység – Az akháj szövetség bukása 300 év távlatából (Pausanias: Görögország leírása VII 6. 3–17. 4)1	55
<i>Gaál Balázs</i>	
Kr. e. 146 – a görög történelem vége?	91
<i>Gábor Sámuel</i>	
Az argosi vének éneke – Az ének–beszéd-váltások dramaturgiai pillanatai Aischylos színpadán	115
<i>Kárpáti András</i>	
Hésiodosz, Melanchthon és az imitatio	135
<i>Krähling Edit</i>	
Jósszerep és történetírás – Tisamenosz és Melampus története Hérodotosznál	145
<i>Kulin Veronika</i>	

IND IRODALOM

Sohgaurā-réztábla – Maurya-kori epigráfiai emlék?	161
<i>Tóth Ibolya</i>	
A tér- és időábrázolás változásai a klasszikus indiai színházban	169
<i>Válóczi Róbert</i>	

FILOZÓFIA

Aidós és nemesis – Prótagorasz Prométheusz-mítoszának előképei.....	181
<i>Bárány István</i>	
Az érzékelés tartalma – Aphrodisiaszi Alexandros	195
<i>Hangai Attila</i>	
A reflexió két fajtája Damaskiosznál.....	207
<i>Lautner Péter</i>	
A démokritosi episztemológiáról	217
<i>Németh Attila</i>	
A Prométheusz-mítosz Platón <i>Prótagoras</i> ában	225
<i>Rosta Kosztasz</i>	

A sztoikus etika epiktétosi reformja	237
<i>Steiger Kornél</i>	

LATIN IRODALOM

Hannibal átkelése az Ebro folyón – egy hiányzó jelenet Silius Italicus Punicájában	249
<i>Kozák Dániel</i>	
Aeneas, az etruszk antihős	261
<i>Rung Ádám</i>	
Egy rendhagyó felajánlás a 7. századi Hispániából	289
<i>Végh Judit</i>	

NYELVÉSZET

A szinkópa gyakorisága a kései latin nyelvben a feliratok tanúbizonysága alapján.....	303
<i>Adamik Béla</i>	
Aquincum latin nyelve	317
<i>Gonda Attila</i>	
Funkcióigés szerkezetek a <i>kar-</i> 'csinál' igével a Rgveda 7. könyvében	339
<i>Ittész Máté</i>	
Explicitációs törekvés a kései latin mondat szerkezetben	351
<i>Kiss Sándor</i>	
Pragmatikai fordulat a bibliai héber nyelv leírásában	359
<i>Koltai Kornélia</i>	
Mozgatások és kiemelések a latinban.....	369
<i>Giampaolo Salvi</i>	
A vezirhani fríg felirat utolsó sora	381
<i>Simon Zsolt</i>	

FUNKCIÓIGÉS SZERKEZETEK

A KAR- ‘CSINÁL’ IGÉVEL A ṚGVEDA 7. KÖNYVÉBEN

Ittész Máté*

Bevezetés

Az óind nyelv képes minden különösebb morfológiai erőfeszítés nélkül szintetikus igealakokkal kifejezni olyan komplex jelentéstartalmakat, mint például ‘csinálni akar’ (desiderativum) vagy ‘rávesz valakit, hogy csinálni akarjon’ (desiderativumból képzett causativum), sőt: ‘rá fog venni valakit, hogy csinálni akarjon’ (az előbbi alak futuruma). Lásd a *han-* ‘öl, megöl’ igéből képzett alábbi alakokat:

- (1) *ji~ghām-s-ati*
DES~öl-DES-PRS.IND.ACT.3SG
‘ölni akar’
- (2) *ji~ghām-s-ay-ati*
DES~öl-DES-CAUS-PRS.IND.ACT.3SG
‘rávesz, hogy ölni akarjon’
- (3) *ji~ghām-s-ay-iṣy-ati*
DES~öl-DES-CAUS-FUT-IND.ACT.3SG
‘rá fog venni, hogy ölni akarjon’

Ennek a tulajdonságnak a fényében jogosan vetődik fel a kérdés, vajon miért van szüksége egy ilyen nyelvnek olyan analitikus, körülíró szerkezetekre (hogy a *Nyelvművelő kézikönyv* szemléletes, de pejoratív „terpeszkedő kifejezés” elnevezését¹ ne említsük), mint például ‘belépést csinál’ (*praveśam karoti*; ld. az alábbi (4)-es példát), amikor rendelkezésére áll maga a ‘belép’ ige (*pra-veś-*; ld. a (4)-es példa lehetséges alternatívájaként az (5)-ös példát), és általában véve rendelkezésére áll több száz, sőt egyes lexikográfiai tradíciók szerint több ezer másik igeigek.²

- (4) *salile praveśam karoti* (Pañc. 5,9)
tó:SG.LOC belépés:SG.ACC csinál:IPFV.PRS.IND.ACT.3SG
‘belép a tóba’

* A tanulmány az OTKA támogatásával, a PD 100700 sz. kutatási projekt keretében készült.

¹ *NyKk* II, 1007–1015.

² A gyök fogalmáról és a gyökök számával kapcsolatos hagyományokról ld. WERBA 1997, 127–145.

- (5) *salile*   *pravišati*
 tó:SG.LOC   belép:IPFV.PRS.IND.ACT.3SG
 'belép a tóba'

Fontos tehát, hogy amikor az óind nyelvet vizsgáljuk, egyáltalán nem olyan nyelvről beszélünk, amelyben az igék viszonylag kevés tagból álló, zárt szóosztályt alkotnak, és az analitikus szerkezetek (ahogy erről Telegdi Zsigmond a perzsa nyelvvel kapcsolatban több alkalommal is írt³) a nyelvi rendszerben valójában egyszerű igékként funkcionálnak, mert ténylegesen nincsen egyszerű igei megfelelőjük. Az ind nyelveknél maradvá emléthetnénk például a hindit, amelyben a nem túlságosan termékeny denominális igeképzés helyett gyakoriak az említett körülíró szerkezetek, többnyire a *karnā* 'csinálni' igével, mégpedig elsősorban a különféle (főként arab, perzsa és szanszkrit) jövevényszavakból történő képzéseknél.⁴

A Pāṇini hagyományosan Kr. e. 400 körülre keltezett nyelvtanát követő klasszikus szanszkrit irodalmi normanyelvben, amely a gyakran végeláthatatlan névszói összetételeket és általában a nominális stílust kedveli, ezeknek a szerkezeteknek kétségtelenül elsősorban stilisztikai-retorikai szerepük volt. Az is valószínűnek látszik, hogy a késői védikus korszakokban,⁵ vagyis a védikus prózai szövegekben (brāhmaṇákban és upanišadokban)⁶ az említett szerkezetek már lényegileg hasonló szerepet töltenek be, mint a klasszikus szanszkritban. A véleményem szerint legizgalmasabb és a szakirodalom által eddig még egyáltalán nem vizsgált kérdés az, hogy az ún. korai védikus korszakban, amelybe a nagyjából a Kr. e. 2. évezred második felében keletkezett Ṛgveda himnuszgyűjtemény tartozik, illetve a valamivel későbbi óvédikus korszakba tartozó egyéb verses, ún. mantra-szövegekben vannak-e – vagy az újind nyelvekig megrajzolhatónak tűnő fejlődési ívre tekintettel fogalmazhatunk úgy is: vannak-e már – ilyen szerkezetek, és ha igen, mit tudunk elmondani a nyelvi rendszerben betöltött szerepükről.

Az említett szerkezetekre a szakirodalomban a funkcióigés vagy könnyű igés szerkezet kifejezést szokták alkalmazni (ném. *Funktionsverbgefüge*, ang. *light verb construction*).⁷ Pontosabban itt most a funkcióigés szerkezeteknek egy bizonyos típusáról van szó, mégpedig a főnév és ige által alkotott szerkezetekről, amelyekre a komplex névszói-igei predikátum elnevezés is használatos.⁸ Szinte közhelynek számít, hogy a funkcióigés szerkezetek egységes csoportként történő körülhatárolása, a szabad szintagmáktól és az idiomatikus szókapcsolatoktól való elválasztása számos problémába ütközik, ha objektív kritériumokra akarunk hagyatkozni. A szakirodalomban felsorolt kritériumok⁹ alól ugyanis mindig akadnak kivételek, és úgy tűnik,

³ TELEGDY 1950–51; 1973; 2006 (ez utóbbi írás Telegdi 1979-es akadémiai doktori értekezésének tézisei).

⁴ A hindí szerkezetekről, melyeket rendszerint „conjunct verbs” névvel illet a kutatás, ld. többek között GAEFFKE 1967, 95–207; BAHL 1974–79; MONTAUT 2004, 89–93; KACHRU 2006, 92–93. NÉGYESI 2013, 238–239 a „szerkesztett igék” elnevezést használja.

⁵ A védikus óind nyelv történetének korszakolásáról ld. KÜMMEL 2000, 5–6 (alapvetően M. Witzel nyomán).

⁶ Ezek nyelve más szempontból is már közel áll a klasszikus szanszkrithez, ld. CARDONA 2007, 107.

⁷ A funkcióigés szerkezetekről általánosságban ld. pl. BUTT 2003; VAN POTTELBERGE 2007; KAMBER 2008, 9–35. VON POLENZ 1987 nyomán a német szakirodalomban (ld. pl. SCHUTZEICHEL 2014, 10–11) gyakran meg szokták különböztetni a *Funktionsverbgefüge* és a *Nominalisierungsverbgefüge* kategóriáját. Míg az előbbibe olyan szerkezeteket sorolnak, amelyekben az igei rész maga is valamilyen önálló jelentéssel (pl. az akcióminőség vagy az igenem kifejezésével) járul hozzá a szerkezet egészének szemantikájához, addig az utóbbi szerkezetek igei tagjára ez nem jellemző. A von Polenz-féle megkülönböztetést azonban nem mindenki fogadja el (ld. pl. KAMBER 2008, 33–35), így én is figyelmen kívül hagyom.

⁸ Nem képezik tárgyát vizsgálatomnak a többek között az újind nyelvekben (hindí, urdú stb.) is jelenlévő ige+ige felépítésű szerkezetek. Erről a típusról, amelynek hagyományos elnevezése „compound verb”, ld. pl. HOOK 1974; KOSTIC 1999; HOPPER – TRAUGOTT 2003, 112–114; NÉGYESI 2013, 239–242.

⁹ A talán legtöbbet idézett kritériumlista Gerhard Helbignél (HELBIG 1984; vö. WINHART 2005, 7–11) található. Egyes kritériumok kritikáját és ige más szempontú megközelítést tartalmaz KAMBER 2008, 20–32.

hogy a kategória magját alkotó szerkezeteken kívül számos olyan szerkezettel kell számolnunk, amelyek periférikus pozíciót töltenek be, és átfedésben vannak más kategóriákkal. Úgy tűnik, hogy a funkcióigésnek nevezett szerkezetek nagyon széles skálán helyezkednek el, és egyáltalán nem képeznek homogén csoportot.

Nem vállalkozom arra, hogy olyan új definíciót adjak, amely az összes funkcióigés szerkezetre érvényes (ez az elmondottak értelmében valószínűleg nem is lenne lehetséges), inkább egy olyan csoportot választok ki, amely a kategória központi területén helyezkedik el, és legalábbis idetartozása nem vitatott.¹⁰ Ez a csoport nem más, mint egy cselekvést kifejező deverbális absztrakt főnévből (nomen actionisból) és a 'csinál' jelentésű igéből álló szerkezetek típusa. Ilyen szerkezet a fentebb már említett *praveśam kar-* 'belépést csinál', amely – legalábbis valóságtartalmát tekintve – a *pra-veś-* 'belép' ige szinonimájának tekinthető.¹¹ Láthatjuk, hogy az ilyen szerkezeteknél a lexikális jelentés a főnévi tagban koncentrálódik, míg az igei tag, az ún. funkcióige deszemantizálódáson megy keresztül, elsősorban grammatikai jelentést hordoz, és fő feladata, hogy a szerkezetet képessé tegye a predikatív szerepre.

Korai védikus funkcióigés szerkezetek

Az alábbiakban először röviden összefoglalom a korai védikus funkcióigés szerkezetekkel kapcsolatos eddigi vizsgálataim eredményeit, majd utána a R̥gveda egyik viszonylag korai, ún. családi könyvének, a hetedik maṇḍalának egyes szerkezeteit fogom elemezni, elsősorban azt a kérdést állítva középpontba, hogy mennyiben alkalmazhatók és érvényesek ezeknél az élő nyelvek funkcióigés szerkezeteinek elhatárolására használt kritériumok.

Korábbi előadásaimban és tanulmányaimban olyan deverbális absztrakt főnévből és a *kar-* 'csinál' igéből álló korai védikus funkcióigés szerkezeteket tárgyaltam, amelyek minden valószínűség szerint meghatározott grammatikai funkcióval rendelkeztek. Vagyis nem egyszerűen stilisztikai vagy pragmatikai variánsokként léteztek a deverbális főnév alapjául szolgáló egyszerű igék mellett,¹² hanem kiegészítő megoszlásban álltak velük, más szóval: az egyszerű ige és a funkcióigés szerkezet szuppletív viszonyban voltak.¹³

Az 'engedelmeskedik, hallgat vkire' jelentésű *śroṣ-*, illetve *śruṣṭīm kar-* pár¹⁴ előfordulásai a R̥gvedában – kis számuk ellenére – egyértelműen komplementáris disztribúcióról tanúskodnak. Amíg ugyanis az egyszerű ige kizárólag imperfectumi alakokat képez, addig a szerkezet csak aoristosban és perfectumban ragozódik.¹⁵ Feltételezhetjük, hogy a szerkezet szerepe és létrejöttének

¹⁰ A von Polenz-féle tagolásban ez a típus a *Nominalisierungsverbgefüge* közé tartozik.

¹¹ A megfelelő egyszerű igével fennálló szinonímia maga is sokszor szerepel a funkcióigés szerkezetek egyik elhatárolási kritériumaként (ld. pl. WINHART 2005, 7), de sok esetben mégsem érvényes. Ennél a típusnál alapvetően helytállónak tarthatjuk.

¹² Mint ahogy gyakran feltételezik különféle nyelvek hasonló szerkezeteivel kapcsolatban (az indoeurópai alapnyelv vonatkozásában ld. pl. BALLE 2006, 36–37; SCHUTZEICHEL 2014, 10–11).

¹³ Azaz még ha elfogadjuk is von Polenz nyomán a *Nominalisierungsverbgefüge* kategória létjogosultságát (ld. fentebb n. 7) azon az alapon, hogy ezekben az igei tag nem járul hozzá önálló jelentéssel a szerkezet egészének jelentéséhez, ez nem jelenti azt, hogy az ilyen szerkezetek *egészének* ne lehetne jól körülhatárolható grammatikai funkciója a nyelv egy másik eleméhez, azaz a megfelelő egyszerű igéhez viszonyítva.

¹⁴ Ld. ITTÉS 2009.

¹⁵ Az előfordulások a következők (az egyszerű igével kapcsolatban ld. GOTÖ 1987, 316–317): *śroṣ-* impf. *śroṣ-a-* RV 5x (*śroṣan* RV 1,68,9b; inj. act. plur. 3.; *śroṣantu* RV 1,86,5a [+ mantravariáns SV 1,172c = JS 1,18,8c]; imperat. act. plur. 3.; *śroṣamāṇa-* RV

oka az óindben éppen az volt, hogy a *śroṣ-* ige paradigmájának üres pontjait betöltse.¹⁶ A kettő között tehát az igei aspektus szempontjából szuppletív kapcsolat állt fenn.

impf.	<i>śroṣ-a-</i>	
perf.		<i>śruṣṭīm cakār/cakṛ-</i>
aor.		<i>śruṣṭīm kār/kṛ-</i>

Mindazonáltal ez a szuppletív viszony nem vezetett oda, hogy a *śruṣṭīm kar-* funkciói-igés szerkezet a *śroṣ-* ige aoristosaként vagy perfectumaként grammatikalizálódott volna. Éppen ellenkezőleg: a kérészéletű szerkezet a R̥gveda után teljesen eltűnt, de azt látjuk, hogy ez a sors várt magára a *śroṣ-* ige is, amely szintén csak egy-két alkalommal fordul elő későbbi szövegekben.

Egy másik, bár némiképp spekulatívabb példa az 'igából' kifog' jelentésű pár:¹⁷ az igekötős *vī moc-* ige és a *vimócanam kar-* funkciói-igés szerkezet. A *vī moc-* ige, amely a R̥gvedában 21 alkalommal fordul elő, tehát meglehetősen gyakorinak mondható, egy morfológiaileg vitás alaktól (*vī mumucas* RV 3,41,8a) eltekintve mindig activumban ragozódik, még akkor is, ha a kontextus alapján joggal várhatnánk a mediális igenemet (pl. ha valaki a saját lovait fogja ki a saját kocsija elől), vagyis úgy tűnik, hogy az igenem (diatézis) szempontjából hiányos igével van dolgunk.¹⁸ Az, hogy a *vimócanam kṛṇute* RV 3,30,12d funkciói-igés szerkezet éppen egy mediális funkciói-igét tartalmaz, arra utal, hogy a szerkezet itt is szuppletív viszonyban van a *vī moc-* igével, csak éppen nem az aspektus, hanem a diatézis tekintetében.

act.	<i>vī moc-</i>	
med.		<i>vimócanam kar-</i>

Természetesen egyetlen előfordulásával a *vimócanam kṛṇute* szerkezet maga is alkalmi képzésnek, Augenblicksbildungnak tekinthető. Látnunk kell azonban azt is, hogy létrejöttét ez is ugyanannak a mechanizmusnak köszönheti, mint a gyakoribb *śruṣṭīm kar-* kifejezés, vagyis ilyen értelemben egyáltalán nem izolált a korai védikus nyelvben.

3,8,10c; 7,7,6c; 7,51,1d: part. med.; az *upāśroṣat* JB 3,276 alak problémájáról ld. GOTÖ 1987, 317 n. 762) vs. *śruṣṭīm kar-* RV 4x (*śruṣṭīm cakārtha* RV 1,69,7b: perf. ind. act. sing. 2.; *śruṣṭīm cakrur* RV 7,18,6c és 10d: perf. ind. act. plur. 3.; *kārtanā śruṣṭīm* RV 2,14,9a [idézi RV-Prāṭisākhya 8,33]: aor. imperat. act. plur. 2.).

¹⁶ A *śroṣ-* ige-egyek hiányos, azaz kizárólagos imperfectumi ragozása összefüggésben áll azzal, hogy ez a gyök (talán már az indoeurópai alapnyelvben) egy desideratívumi töből (ld. pl. *LIV*, 336, különösen n. 1; vö. WERBA 1997, 247) vagy esetleg egy *s*-aoristos coniunctivusából (ld. JASANOFF 2003, 182) absztrahálódott.

¹⁷ Ld. ITTZÉS 2013.

¹⁸ Az egyetlen kivétel ez alól a RV 1,171,1d-ben (*nī hēlo dhattā vī mucadhvam āśvān*) szereplő mediális imperativusi *vī mucadhvam* alak. Elég nyilvánvaló azonban (részletesen ld. ITTZÉS 2013, 114–116), hogy ez esetben csak egy metrikai okok szülte alkalmi képzésről (német terminussal: Augenblicksbildung) van szó, hiszen a várt aktív **vī mucata* alak felborítaná a sor időmértékes zárlatát. Az alak létrejöttét minden bizonnyal olyan formula-jellegű szókapcsolatok is segíthették, amelyekben az ige valamilyen aktív alakja azonos metrikai pozícióban szerepelt (lásd különösen a *vimucānt y āśvān* kifejezést RV 5,62,1b-ben).

Néhány lehetséges funkcióigés szerkezet a Ṛgveda hetedik könyvében

A továbbiakban a Ṛgveda hetedik maṇḍalájának három olyan szerkezetét fogom részletesebben tárgyalni, amellyel kapcsolatban felvetődhet a funkcióigés értelmezés lehetősége. Az első ezek közül a RV 7,60,8d-ben található *mā karma devahélanam* tiltó mondat:

- (6) *mā karma* *deva-hélanam*
ne csinál:AOR.IMP.ACT.1PL isten-megharagítás:SG.ACC

A *devahélanam* névszói összetétel utótagja, a *hélanam* nomen actionis végső soron a *hed-* 'haragudni, haragosnak lenni' ige származéka, de közvetlenül a *hed//láya-* causativumi tőhöz tartozik, vagyis műveltető jelentést hordoz: 'megharagítás, feldühítés'.¹⁹ A mondat tehát körülbelül olyasmint jelent, hogy 'ne haragítsuk meg az isteneket'. Ha a kifejezést így értelmezzük, akkor a vele ekvivalens szintetikus igealak a reduplikált kauzatív aoristos lenne,²⁰ amely így hangozna: **mā devān jīhiḷāma*. Az ige kauzatív aoristosa azonban az egész védikus korpuszban egy alkalommal fordul elő, mégpedig a Ṛgvedánál későbbi, óvédikus korszakba tartozó Atharvaveda egyik himnuszában (*ājhiḍat* aor. ind. act. sing. 3. AVŚ 12,4,8b = AVP 17,16,7b), ami azt sugallhatja, hogy egy későbbi képzéssel állunk szemben, amelyet Vasiṣṭha, a RV 7,60 himnusz költője még nem használt. Mindezek alapján felvetődhet, hogy a *hélanam kar-* funkcióigés szerkezet a korai védikus nyelvben elsőrendűen éppen arra szolgált, hogy az ekkor még hiányzó szintetikus kauzatív aoristost pótolhassa. Később, a *jīhiḍ//la* reduplikált kauzatív aoristos létrejöttével (impf. *hed//láya-* aor. *jīhiḍ//la-*) ez a szuppletív paradigma felszámolódott.

impf.	<i>hed//láya-</i>	
aor.		<i>hed//lanam kár/kt-</i>

Bármennyire tetszetős is első pillantásra ez az ötlet, bizonyos szöveghelyek ellentmondanak annak, hogy a kifejezést funkcióigés szerkezetnek tekintsük, mégpedig azért, mert szerencsés módon e szöveghelyek olyan „tesztekként” használhatók fel, amelyek a funkcióigés szerkezetek elhatárolási kritériumaiként vannak számon tartva, és amelyeket elsősorban az élő nyelvek vizsgálata során tudunk alkalmazni.

Először is, fontos kritériumnak szokták tekinteni,²¹ hogy a valódi funkcióigés szerkezetekben a névszói tag nem pronominalizálható és nem relativizálható (vö. pl. *a könyv eladásra kerül* vs. **eladás, amelyre a könyv kerül*; **arra/mire kerül a könyv*). Márpedig az Atharvaveda egy helyén (AVŚ 6,114,1 = AVP 16,49,1) éppen ezt a jelenséget figyelhetjük meg.²²

¹⁹ A gyökről és etimológiájáról ld. EWAIa II, 819; WERBA 1997, 386–387. A *hed//láya-* „megharagít” causativum a Ṛgvedában fosztóképzős part. impf. act.-ként fordul elő: *áheḷayat-* RV 10,37,5b (GOTÖ 1987, 351 [JAMISON 1983, 64–65 álláspontjával szemben]; KÜMMEL 2000, 611)

²⁰ A reduplikált kauzatív aoristos használata (az imperfektív causativum imperativusa helyett) HOFFMANN 1967 nyomán azzal indokolható, hogy itt világosan preventív, „megelőző” tiltásról van szó (vö. Ne ölj meg!), amelyre a védikus nyelv története folyamán végig az aoristos iniunctivusa használatos, nem pedig inhibítív, „félbeszakító” tiltásról (vö. Ne sírj!), amely az iniunctivus imperfectust alkalmazza.

²¹ Ld. pl. MOHANAN 1997, 451–453; WINHART 2005, 9.

²² Az óindbén a vonatkozó mellékmondat feje rendszerint a mellékmondaton belül helyezkedik el, vagyis *yád ... devahélanam ... cakṛmā ... tasmān = tasmād devahélanāt ... yád ... cakṛmā*.

(7) <i>yád</i> amely:SG.ACC	<i>devā</i> isten:PL.VOC	<i>deva-hélanam</i> / isten-megharagítás:SG.ACC	<i>devāśaś</i> isten:PL.VOC
<i>cakṛmā</i> csinál:PRF.ACT.1PL	<i>vayām</i> / <i>ādityās</i> mi	<i>tāsmān</i> az:SG.ABL	<i>no</i> mi:PL.ACC
<i>yūyām</i> / ti:PL.NOM	<i>ṛtāśya</i> Rend:SG.GEN	<i>ṛtēna</i> ²³ Rend:SG.INS	<i>muñcata</i> elenged:IPFV.IMP.ACT.2PL

‘Ó, istenek, amely „istenmegharagítást”, ó, istenek, mi elkövettünk, ó Áditják, oldjak fel az alól minket ti a Rendnek a Rendjével!’²⁴

Másodsorban, az is viszonylag elfogadott nézet, hogy a funkcióigés szerkezet névszói tagja általában nem bővíthető melléknévvvel.²⁵ Ezzel szemben RV 10,100,7ab-ben a *devahélanam* főnévnek van bővítménye, az *āviśt.yam* melléknév.

(8) <i>ná</i> nem	<i>vo</i> ti:PL.ACC	<i>gúhā</i> titokban	<i>cakṛma</i> csinál:PRF.ACT.1PL	<i>bhūri</i> sok:SG.ACC
<i>duṣkṛtām</i> / gonosztett:SG.ACC	<i>ná</i> nem	<i>āviśt.yam</i> nyílt:SG.ACC	<i>vasavo</i> Vasu:PL.VOC	<i>deva-hélanam</i> isten-megharagítás:SG.ACC

‘Nem vittünk véghez veletek szemben, ó, Vasuk, sem titokban sok gonosztettet, sem nyílt „istenmegharagítást”.’²⁶

Az is figyelemreméltó, hogy ebben a mondatban a *devahélanam* főnév kapcsolatos mellérendelésben áll a konkrét *duṣkṛtām* ‘gonosztett’ főnévvel, ami azt valószínűsíti, hogy a látszat ellenére maga sem absztrakt főnév (jelentése tehát feltehetőleg nem ‘az istenek megharagítása, feldühítése’, hanem inkább ‘az, ami az isteneket haragra gerjeszti’), és így emiatt sem tartozik az általunk vizsgált funkcióigésszerkezet-típusba. Erről tanúskodik a következő példa is (RV 10,37,12):

(9) <i>yád</i> amely:SG.ACC	<i>vo</i> ti:PL.ACC	<i>devāś</i> isten:PL.VOC	<i>cakṛmā</i> ... csinál:PRF.ACT.1PL	<i>gurú</i> / ... súlyos:SG.ACC
<i>deva-hélanam</i> / ... / isten-megharagítás:SG.ACC	<i>tāsmīn</i> az:SG.LOC	<i>tād</i> az:SG.ACC	<i>éno</i> bűn:SG.ACC	<i>vasavo</i> Vasu:PL.VOC
<i>ní dhetana</i> le tesz:AOR.IMP.2PL				

‘Hárítsátok rá, ó, ti Vasuk, azt a bűnt, amelyet mi mint súlyos „istenmegharagítást” veletek szemben, ó, istenek, elkövettünk!’²⁷

Bár a mondatot szintaktikailag többféleképpen is lehetne értelmezni, a *devahélanam* főnév valószínűleg a *yád* vonatkozó névmás appozíciójaként fogható fel, amely pedig a konkrét jelentésű *énaś* ‘bűn, véték’ főnévre vonatkozik.

²³ Itt és a további példánál az áttekinthetőség kedvéért külön megjegyzés nélkül feloldottam a külső szandhikat.

²⁴ Vö. KIM 2010, 346.

²⁵ Ld. pl. MOHANAN 1997, 449; WINHART 2005, 9.

²⁶ Vö. KIM 2010, 346.

²⁷ Vö. KIM 2010, 346.

Másfelől azonban azt is látnunk kell, hogy amint az alábbi példák is mutatják, teljesen általános jelenség – legalábbis a klasszikus szanszkritban – a funkcióigés szerkezetek névszói tagjának főnévvel történő bővítése, mégpedig akár genitivus obiectivus, akár egy determinatív (szanszkrit terminussal élve: tatpuruṣa) összetételi előtag formájában.

- (10) *kṣatriyeṇa ... / sarvasya asya ... kartavyaṃ*
kṣatriya:SG.INS minden:SG.GEN ez:SG.GEN csinálendő:SG.NOM
parirakṣaṇam (Mn. 7,2)
megvédés:SG.NOM

'A kṣatriyának mindezt meg kell védenie.' („A kṣatriya által mindennek a megvédése csinálendő.”)

- (11) *jala-kriḍāṃ karoti (Pañc. 1,6)*
víz-játék:SG.ACC csinál
'pancsol a vízben' („vízben-játszást csinál”)

- (12) *kusuma-avacayaṃ karomi (Mṛcch. 9,28)*
virág-szedés:SG.ACC csinállok
'virágot szedek' („virágszedést csinállok”)

A későbbi kutatás során majd részletesebben meg kell vizsgálni, hogy ez a fajta, főnévvel való bővíthetőség hogyan egyeztethető össze azzal a felfogással, hogy a funkcióigés szerkezetek névszói tagja nem kaphat melléknévi jelzői kiegészítőt. Az elmondottak alapján mindenesetre az tűnik valószínűnek, hogy a *karma devahēḷanaṃ* kifejezést (RV 7,60,8d) nem tekinthetjük az általunk vizsgált típusba tartozó funkcióigés szerkezetnek, hiszen a főnévi tagja nem absztrakt nomen actionis, és valójában igei tagja is őrzi eredeti lexikális jelentését. A mondat pontos fordítása tehát inkább ez: 'ne kövessünk el olyan dolgot, ami megharagítja az isteneket'.

A következő szerkezet a *stēyaṃ kar-* 'lop, „lopást csinál”', amely ilyen formában ugyan csak a védikus prózában fordul elő, a korai védikus korszakban való meglétét feltételezi a R̥gvedában is (RV 7,104,10c = AVŚ 8,4,10c = AVP 16,9,10c; később is: pl. Mn 11,102) előforduló *steyakṛt-* '„lopást csináló”, tolvaj' determinatív névszói összetétel.

- (13) *stēyaṃ kṛtvā (JB 2,441)*
lopás:SG.ACC csinál:ABS
'lopva' („lopást csinálva”)
 (14) *stēyaṃ akārṣīt (ChU 6,16,1)*
lopás:SG.ACC csinál:AOR.IND.3SG
'lopott' („lopást csinált”)

A *stēyaṃ kar-* szerkezet létrejöttének talán az lehetett az oka, hogy az óind nyelvből – mint ahogy a legtöbb másik indoeurópai nyelvből – igei használatában teljesen eltűnt az indoeurópai alapszókészlet **(s)teh₂-* 'lop' folytatása, a **stā-* gyök, és csupán névszói derivátumai, illetve a 'titokban, lopva' jelentésű *stāyāt* adverbiumként lexikalizálódott egykori aktív participium imperfectuma maradt fenn.²⁸

²⁸ A *stāyāt* adverbium eredetéről és az ie. gyökről ld. WERBA 1997, 448; *EWaia* II, 759; *LIV*, 616.

A *steyam kar-* szerkezettel kapcsolatban három tényező érdemel említést. Egyrészt sok nyelvben tapasztalható az a jelenség, hogy a funkcióiágés szerkezet a megfelelő egyszerű igéhez képest vonzatszerkezet-változást, leggyakrabban a valencia csökkenését mutatja.²⁹ Gyakori például, hogy a tranzitív ige tárgya a funkcióiágés szerkezet mellől elmarad. Ezt láthatjuk a vizsgált szerkezet Chāndogya-upaniṣad-beli előfordulásakor, ahol a *steyam akārṣīt* kifejezés teljesen grammatikus, még ha az ellopott dolog nincs is megnevezve a mondatban.

- (15) *puruṣam ... hasta-grhītam ānayanti apahārṣīt*
 ember:SG.ACC kéz-megfogott:SG.ACC hoz:PRS.IND.3PL elvesz:AOR.IND.3SG
steyam akārṣīt paraśum asmai
 lopás:SG.ACC csinál:AOR.IND.3SG bárd:SG.ACC ez:SG.DAT
tapata iti (ChU 6,16,1)
 hevít:IPFV.IMP.2PL QUOT

‘Egy embert hoznak kézen fogva (mondván): „Elvett, lopott, forróítsatok fel számára egy bárdot!”’

A tranzitív ige tárgyának elmaradása a funkcióiágés szerkezet mellől természetesen nem kötelező, hiszen akár genitivus obiectivusként ki is lehet téve, mint ahogy azt a következő, igaz, nem védikus kori példából láthatjuk.

- (16) *dravyāṇām alpa-sārāṇām steyam kṛtvā*
 dolog:PL.GEN kis-érték:PL.GEN lopás:SG.ACC csinál:ABS
anya-veśmataḥ (Mn 11,164)
 másik-ház:SG.ABL

‘értéktelen dolgokat lopva el másnak a házából’ („értéktelen dolgok lopását csinálva...”)

Ugyanakkor bonyolultabbá teszi a helyzetet az, hogy a fentebbi upaniṣad-példában (ChU 6,16,1) az *apahārṣīt* tranzitív egyszerű ige mellől is elliptikusan elmarad a tárgy, vagyis itt nem kizárólagosan a funkcióiágés szerkezetekre jellemző sajátos jelenséggel állunk szemben.

Másodszorban, a német szakirodalomban gyakran meg szokták jegyezni, hogy a funkcióiágés szerkezetekben a passzíválás lehetősége és ezzel együtt a szerkezet névszói tagjának alanyi szerepe a passzív mondatban korlátozott.³⁰ Másfelől Mohanan³¹ meggyőzően bizonyítja, hogy a hindí szerkezeteknél ez nem így van, a passzíválás lehetséges, legalábbis a névszói-igei predikátumok produktív fajtáját tekintve. A példák alapján elég világosan látszik, hogy az óind nyelv szintén megengedi a passzíválást, amit a jelen szerkezetnél többek között egy Mahābhāratából származó mondat is bizonyít.

²⁹ Ld. pl. WINHART 2005, 10.

³⁰ Ld. pl. WINHART 2005, 9.

³¹ MOHANAN 1997, 456–459.

- (17) *steyam*   *tvayā*   *kṛtam*   *idam* /   *phalāny*
 lopás:SG.NOM   te:SG.INS   csinál:PST.PTCP.SG.NOM   most   gyümölcs:PL.ACC

ādadatā   *svayam*   (MBh 12,24,9cd)
 elvesz:IPFV.PTCP.SG.INS   magad

'Lopást követtél el most azáltal, hogy magad elvetted a gyümölcsöket.'

Harmadrészt, szintén elhatároló kritériumként szokták emlegetni, hogy a funkcióigés szerkezetek igei tagja rendszerint nem váltható ki másik, szinonim igével.³² Ez azonban ismét megdőlni látszik az óind nyelvben, hiszen létezik egy teljesen ekvivalens kifejezés, amely egy késő védikus prózai szövegből adatolt (*steyam acārīt* BauŚS 24,12), és amelyben a *car-* 'mozog, vmit végez, csinál' ige fordul elő az általánosabban használt *kar-* ige helyett. Mindezek az észrevételek nyilvánvalóan szükségessé teszik a Winhart által is tárgyalt Helbig-féle kritériumok alkalmazhatóságának és érvényességének alapos revízióját az óind nyelvre vonatkozólag.

Szintén érdekes kérdéseket vet fel a RV 7,18,11d-ben található *sārgam akṛnod* szerkezet.

- (18) *śūrah*   *sārgam*   *akṛnod*   *indra*   *eṣām*
 hős:SG.NOM   [ld. alább]   csinált   Indra   ez:PL.GEN

Figyelemreméltó és további részletesebb vizsgálatot igényelne, hogy miközben a *sarj-* ige alapvetően agentív-attingens és tranzitív ('elenged, elbocsát, kibocsát, futni, folyni enged'),³³ itt előforduló főnévi származéka, az absztrakt *sārga-* nomen actionis az ebből levezethető jelentéssel ('elengedés, kibocsátás') a Rgvedában és általában a védikus nyelvben egyáltalán nem fordul elő, csak később, mégpedig a szótárak tanúsága szerint először az epikus szanszkrit nyelvben.

- (19) *rājamārge*   *gavām*   *madhye* /   *goṣṭha-madhye*   *ca*
 főút:SG.LOC   tehén:PL.GEN   között   tehenistálló-közép:SG.LOC   és

dharmīṇaḥ /   *na*   *upasevanti ...* /
 dharmakövető:PL.NOM   nem   gyakorol:PRS.IND.3PL

sārgam   *mūtra-purīṣayoḥ*   (MBh 13,148,9)
 kibocsátás:SG.ACC   vizelet-széketlet:DU.GEN

'Akik a dharmát követik, nem vizelnek és nem székelnek főúton, tehenek között és tehenistállóban.'³⁴

Ezzel szemben a Rgvedában a főnév olyan jelentéssel rendelkezik, amely mintha egy fientív-inattingens és intranszitiv 'fut, folyik, árad' igéből lenne levezethető: 'elfutás, folyás, áradás' (bizonyos szöveghelyeken konkrét jelentéssel: 'áradat, sereg stb.').³⁵ Ha ezt figyelembe vesszük, akkor az az interpretáció a valószínűbb, hogy RV 7,18,11d-ben az *akṛnod* ige alanya és a *sārga-* főnév „alanya” különböző: az első magának a mondatnak az alanya (*śūrah ... indra* 'a hős

³² Ld. pl. WINHART 2005, 7.

³³ Ld. HILL 2007, 246–247. A terminológiával kapcsolatban ld. GOTÖ 1987, 25–29; KÜMMEL 2000, 6–7.

³⁴ Láthatjuk, hogy az idézett részletben a *sarga-* főnév egy másik ige (*upa-sev-* 'gyakorol, végez') tárgyaként szerepel, és vele szintén funkcióigés szerkezetet alkot.

³⁵ A főnév jelentéséről ld. KIM 2010, 87.

Indra'), míg a másodikat az *ešām* genitivus subiectivus fejezi ki.³⁶ Mindezek alapján megállapíthatjuk, hogy a *sárgam kar-* funkcióiágés szerkezet valójában kauzatív jelentéssel rendelkezik, és mintha egyfajta körülírt causativuma lenne a *sárga-* főnév mögött rejlő hipotetikus intranszitiv igének: 'a hős Indra előidézte az ő elfutásukat (megfutamította őket)'.³⁷ A kifejezés azokra a R. Hoffmann által tárgyalt latin kauzatív funkcióiágés szerkezetekre emlékeztet, amelyek egy deverbális absztrakt főnévből és az *adferre* 'odavisz' igéből állnak.³⁸ Lásd a következő példát:

- (20) *quae*   *generi*   *humano*   *angorem*
amely:PL.NOM.N   nem:SG.DAT   emberi:SG.DAT   aggódás:SG.ACC

nequicquam   *afferunt*   (Cic. *Tusc.* 3,59)
alaptalanul   odavisz:PRS.IND.3PL

'amely dolgok ok nélkül aggasztják az emberi nemet' („hoznak aggódást”)³⁹

Hasonló latin funkcióiágés szerkezeteket találunk a *facere* 'csinálni' igével is:

- (21) *exsurge,*   *praeco,*   *fac*   *populo*
felkel:IMP.2SG   kikiáltó:SG.VOC   csinál:IMP.2SG   nép:SG.DAT

audientiam   (Plaut. *Poen.* 11)
hallgatás:SG.ACC

'Kelj fel, kikiáltó, és bírd hallgatásra a népet!'

Mindazonáltal nem világos, hogy miben különbözik a *sárgam kar-* kauzatív funkcióiágés szerkezet a Rgvedában gyakori agentív-attingens tranzitív *sarj-* igétől, hiszen pusztán szintaktikailag a *śūraḥ sárgam akr̥nod ... ešām* kiválthatónak tűnik a *śūra imān asṛjat* konstrukcióval. Nem tudjuk, van-e jelentősége annak, hogy az egyszerű ige sosem vesz maga mellé a Rgvedában tárgyként olyan főnevet, amelynek 'ellenség, ellenséges törzs' vagy ehhez hasonló jelentése lenne, és mint amelyre mondatunkban az *ešām* névmás mint genitivus obiectivus utal. Elképzelhető ugyanis, de sajnos nem bizonyítható, hogy a két változat (ti. *sarj-* vs. *sárgam kar-*) között eredetileg valamilyen számunkra már nem érzékelhető jelentésbeli eltérés volt.

Összefoglalás

Összefoglalva az elmondottakat megállapíthatjuk, hogy az óind nyelvben már a korai védikus korszakban léteztek analitikus funkcióiágés szerkezetek. Bizonyos példánál kimutatható, hogy ezek speciális grammatikai funkcióval rendelkeztek a megfelelő egyszerű igékhez képest. Tagadhatatlan azonban (és ezt további, itt nem tárgyalt példák is alátámasztják), hogy egyes szerkezetek ténylegesen csak stilisztikai vagy pragmatikai változatok lehettek, vagy éppenséggel

³⁶ Az imént elmondottak értelmében ugyanis nem nagyon képzelhető el, hogy az *ešām* genitivus obiectivus lenne, és az agentív-attingens jelentésű *sárga-* alanya megegyezne az *akṛnod* ige alanyával, azaz Indrával. Vö. azonban *PW* s.v. *sárga-* 2.: „*stragem fecit* 7,18,11”.

³⁷ Vö. „Der Held Indra machte das Losschießen der [feindlichen Völker]”, ford. KIM 2010, 87.

³⁸ HOFFMANN 1996, 204–210.

³⁹ A sor Eur. *Hyps.* frg. 757,4 Nauck fordítása (καὶ τὰδ' ἄχθονται βροτοί).

valamilyen ma már kimutathatatlan sajátos szemantikai árnyalatot hordoztak a megfelelő egyszerű igéhez képest. Tudatában kell lennünk azonban annak is, hogy sajnos nem mindig (sőt, az esetek többségében nem) vagyunk abban a szerencsés helyzetben, hogy a fentebbi példákhoz hasonlóan a védikus vagy szanszkrit korpuszban megtalálható szöveghelyek segítségével tesztelhessük, hogy egy analitikus kifejezés egyáltalán funkcióigés szerkezetnek tekinthető-e vagy sem.

További kérdésként vetődik fel az is, hogy ez a szinkrón állapot hogyan értelmezendő nyelvtörténeti szempontból. Elképzelhető ugyanis, hogy a stilisztikai-pragmatikai szereppel rendelkező szerkezetek másodlagosak, vagyis létrejöttük a kategória egyfajta analogikus kiterjesztésének köszönhető. Elméletileg nem zárható ki azonban az sem, hogy éppen fordított a helyzet, vagyis hogy a nyelvben eredetileg pusztán stilisztikai-pragmatikai szereppel rendelkező és grammatikai szempontból redundáns szerkezetek némelyike különböző okok miatt grammatikai szerepet kapott, igaz, teljes mértékű grammatikalizálódásról nem beszélhetünk. A két magyarázati lehetőség közötti döntéshez további funkcióigés szerkezetek tanúságára van szükségünk.

Bibliográfia

- EWAia: MAYRHOFER, Manfred 1992–2001. *Etymologisches Wörterbuch des Altindoarischen*. 3 Bde. Heidelberg.
- LIV: RIX, Helmut et al. (Hrsg.) 2001. *Lexikon der indogermanischen Verben (LIV)*. 2., erw. und verbess. Aufl. Wiesbaden.
- NyKk: GRÉTSY László – KOVALOVSKY Miklós (szerk.) 1985. *Nyelvművelő kézikönyv*. 1–2. köt. Budapest.
- PW: BÖHTLINGK, Otto – ROTH, Rudolf 1855–1875. *Sanskrit-Wörterbuch*. 7 Bde. St. Petersburg.
- BAHL, Kali Charan 1974–79. *Studies in the Semantic Structure of Hindi. Synonymous Nouns and Adjectives with karanā*. 2 vols. With the assistance of Richard A. Williams. Delhi.
- BUTT, Miriam 2003. The Light Verb Jungle. *Harvard Working Papers in Linguistics* 9, 1–49.
- CARDONA, George 2007. Sanskrit. In: Cardona, George – Jain, Danesh (eds.), *The Indo-Aryan Languages*. London – New York. 104–160.
- GAEFFKE, Peter 1967. *Untersuchungen zur Syntax des Hindi*. Disputationes Rheno-Trajectinae 11. The Hague – Paris.
- GOTÖ, Toshifumi 1987. Die „I. Präsensklasse“ im Vedischen. *Untersuchung der vollstufigen thematischen Wurzelpräsentia*. SbÖAW Phil.-hist. Klasse 489. Wien.
- HELBIG, Gerhard 1984. Probleme der Beschreibung von Funktionsverbgefügen im Deutschen. In: *Studien zur deutschen Syntax*. Bd. 2. Leipzig. 163–188.
- HILL, Eugen 2007. *Die Aorist-Präsentien des Indoiranischen. Untersuchungen zur Morphologie und Semantik einer Präsensklasse*. Münchner Forschungen zur historischen Sprachwissenschaft 7. Bremen.
- HOFFMANN, Karl 1967. *Der Injunktiv im Veda. Eine synchronische Funktionsuntersuchung*. Heidelberg.
- HOFFMANN, Roland 1996. Funktionsverbgefüge im Lateinischen. In: Bammesberger, Alfred – Heberlein, Friedrich (Hrsg.), *Akten des VIII. Internationalen Kolloquiums zur lateinischen Linguistik*. Heidelberg. 200–212.
- HOOKE, Peter Edwin 1974. *The Compound Verb in Hindi*. Ann Arbor.
- HOPPER, Paul J. – TRAUGOTT, Elizabeth Closs 2003. *Grammaticalization*. Cambridge.

- ITTZÉS, Máté 2009. Light Verb Constructions in Vedic. Előadás a „Tradition and Modernity in Indian Culture, Indology and Teaching about India” című konferencián. Szófia, 2009. szeptember 26.
- ITTZÉS, Máté 2013. Light Verb Constructions vs. Simple Verbs in Vedic: *vimócanam kṛnute* (RV 3,30,12d). In: Stasik, Danuta – Trynkowska, Anna (eds.), *CEENIS Current Research Series*. Vol. 1. Warszawa. 107–123.
- JAMISON, Stephanie W. 1983. *Function and Form in the -áya-Formations of the Rig Veda and Atharva Veda*. Göttingen.
- JASANOFF, Jay H. 2003. *Hittite and the Indo-European Verb*. Oxford.
- KACHRU, Yamuna 2006. *Hindi*. London Oriental and African Language Library 12. Amsterdam – Philadelphia.
- KAMBER, Alain 2008. *Funktionsverbgefüge empirisch. Eine korpusbasierte Untersuchung zu den nominalen Prädikaten des Deutschen*. Germanistische Linguistik 281. Tübingen.
- KIM, Jeong-Soo 2010. *Untersuchungen zu altindischen Abstrakta und Adjektiven im Rigveda und Atharvaveda. Die primären a-Stämme und die ana-Bildungen*. Münchner Forschungen zur historischen Sprachwissenschaft 10. Bremen.
- KOSTIC, Svetislav 1999. *Verb Syntagmata in Hindi. Structure and Functions*. Praha.
- KÜMMEL, Martin Joachim 2000. *Das Perfekt im Indoiranischen. Eine Untersuchung der Form und Funktion einer ererbten Kategorie des Verbums und ihrer Weiterentwicklung in den altindoiranischen Sprachen*. Wiesbaden.
- MOHANAN, Tara 1997. Multidimensionality of Representation: NV Complex Predicates in Hindi. In: Alsina, Alex et al. (eds.), *Complex Predicates*. CSLI Lecture Notes 64. Stanford. 431–471.
- MONTAUT, Annie 2004. *A Grammar of Hindi*. München.
- POLENZ, Peter von 1987. Funktionsverben, Funktionsverbgefüge und Verwandtes. Vorschläge zur satzsemantischen Lexikographie. *Zeitschrift für germanistische Linguistik* 15, 169–189.
- NÉGYESI Mária 2013. *Hindí nyelvkönyv*. Wardha.
- POTTELBERGE, Jeroen van 2007. Funktionsverbgefüge und verwandte Erscheinungen. In: Burger, Harald et al. (eds.), *Phraseology. An International Handbook of Contemporary Research*. Berlin – New York. 436–444.
- SCHUTZEICHEL, Marc 2014. *Indogermanische Funktionsverbgefüge*. Wissenschaftliche Schriften der WWU Münster Reihe XII 13. Münster.
- TELEGDI, Zsigmond 1950–51. Nature et fonction des périphrases verbales dites „verbes composés” en persan. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae* 1, 315–334.
- TELEGDI, Zsigmond 1973. Remarques sur les emprunts arabes en persan. *Acta Linguistica Academiae Scientiarum Hungaricae* 23, 51–58.
- TELEGDI Zsigmond 2006. Az igei szókincs organikus összetételének átalakulása a perzsa történetének folyamán. In: Telegdi Zsigmond: *Opera omnia II*. Szerk. Jeremiás Éva M. Acta et Studia IV. Piliscsaba – Budapest. 350–366.
- WERBA, Chlodwig H. 1997. *Verba Indoarica. Die primären und sekundären Wurzeln der Sanskrit-Sprache*. Pars I: *Radices primariae*. Wien.
- WINHART, Heike 2005. *Funktionsverbgefüge im Deutschen. Zur Verbindung von Verben und Nominalisierungen*. Diss. Tübingen. (<http://tobias-lib.uni-tuebingen.de/volltexte/2005/1696/pdf/Dissertation-Drive.pdf>; hozzáférés: 2015. 04. 07.)

ANTIQUA & ORIENTALIA

Az ELTE ókortudományi könyvsorozatának, az *Antiqua et Orientaliá*-nak első klasszika-filológiai kötete a *Studia Classica*. Nem konferenciakötet, de a benne megjelent írások előzményei a XI. Magyar Ókortudományi Konferencián hangzottak el. Ennek megfelelően kíván sokszínűséget és egységet mutatni. A kötet fejezeteit az egykori konferencia szekcióinak vezetői szerkesztik: Bárány István az antik filozófiát, Bolonyai Gábor a görög irodalmat, illetve Ferenczi Attila a római irodalmi fejezetet. Ritoók Zsigmond nagyívű tanulmányát, amely a konferencia nyitóelőadásán alapul, kiemeltük a fejezetek élére. Az epikus előhangok következetes összehasonlító vizsgálata mutatja meg az olvasónak legáltalánosabb formában, hogy az ókori világ jelenségei, öröksége nem kötődik nyelvekhez, földrajzi határokhoz, de szorosan még korszakokhoz sem.

